

GINEKOLOGIK BEMORLARNI UMUMIY DAVOLASH USULLARI

Mamurjanova Maftuna Sirojiddin qizi

Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13380845>

Annotatsiya. Ushbu tezisda Ginekologik bemorlarni umumiy davolash usullari haqidagi ilmiy ma'lumotlar keng yoritib berilgan.

so'zlar: Ginekologik bemorlar, davolash, klinik tekshirishlar, ginekologik kasalliklar, surunkali kasalliklar, antibiotik preparatlar, Yorug'lik bilan davolash, quyosh vannalari, Suv bilan davolash.

METHODS OF GENERAL TREATMENT OF GYNECOLOGICAL PATIENTS

Abstract. In this thesis, the scientific information about general treatment methods of gynecological patients is widely covered.

Key words: Gynecological patients, treatment, clinical examinations, gynecological diseases, chronic diseases, antibiotic drugs, Light treatment, sun baths, Water treatment.

МЕТОДЫ ОБЩЕГО ЛЕЧЕНИЯ ГИНЕКОЛОГИЧЕСКИХ БОЛЬНЫХ.

Аннотация. В диссертации широко освещены научные сведения об общих методах лечения гинекологических больных.

Ключевые слова: Гинекологические больные, лечение, диспансеризация, гинекологические заболевания, хронические заболевания, антибиотики, Светолечение, солнечные ванны, Водные процедуры.

Ginekologik bemorlarni davolash konservativ va operativ usullarda amalga oshiriladi.

Bemorlarni konservativ usulda davolashda bemorlar poliklinikaga, statsionarga kelgan paytlaridanoq psixoterapevtik yordam ko'rsatish, ya'ni shikoyatlarini e'tibor bilan tinglash, bemor kayfiyatini ko'tarish zarur.

Tibbiyot xodimlari bemorlar bilan iliq munosabatda bo'lishlari, ular talablarini qondirishga harakat qilishlari kerak.

Shifokor bemor oldida hamshiraga bemor psixikasiga salbiy ta'sir qiladigan, kasallikning yomonlashuvi haqida gumon tug'diradigan yoki bemorning tuzalishiga shubha borligi haqidagi ma'lumotlarni gapirmasligi kerak.

O'tkazilgan klinik tekshirishlarning natijalarini ham bemor huzurida aytish tavsiya etilmaydi.

Kasalxonaning har bir bo'limida tibbiyot hujjatlari (kasallik tarixi, tekshirish natijalari va shunga o'xshashlar) bemor titib ko'rolmaydigan qilib yaxshi saqlanishi lozim. Bemorlarning psixikasiga shikast yetkazadigan noxush tashxis va ma'lumotlarni kasallik tarixidan ko'chirib yozib berish yoki shu haqida og'zaki ma'lumot berish mumkin emas.

Tabiiy uyquning uzoq (sutkasiga 10 soatgacha) davom etishi uchun ham zarur sharoit tug'dirish: palatalarda tinchlik saqlash, yorug'lik, temperaturani me'yorda bo'lishini ta'minlash lozim. Shu maqsadda palatalarda tungi chiroqni yoqib qo'yish kerak.

Bemorlarning qanday uxlayotganini kuzatib turish, uyqusi yaxshimas bemorlarga uxlatuvchi dorilar berish tavsiya etiladi. Og'riq bolganda og'riq qoldiruvchi dorilar beriladi.

Ginekologik kasalliklar bilan og'riq bemorlar turli oqibatlar kelib chiqishining oldini olish maqsadida muayyan rejimga rioya qilishlari lozim. Ayol jinsiy a'zolarining yuqumli kasalliklarida, umumiy o'rnatilgan rejimga (ovqatlanish rejimi, dam olish, uyqu, nerv sistemasi va qon aylanish a'zolari faoliyatiga e'tibor berish va hokazo) shuningdek, maxsus rejimga rioya qilish talab etiladi.

Ginekologiya amaliyotida og'riq qoldiruvchi dori vositalariga baralgin, novokain, lidokain, spazmalgon, promidol, morfin va boshqalar kiradi. Ko'pchilik og'riq qoldiruvchi dori vositalariga, odatda, shamcha (suppozitoriy) shaklida qo'llaniladi yoki eritmasi teri ostiga yuboriladi.

Ginekologik, ayniqsa, surunkali kasalliklar bilan og'riq bemorlarda nerv sistemasi juda qo'zg'aluvchan bo'ladi. Bunday hollarda bromid preparatlari va valeriana qo'llaniladi.

O'rta tibbiyot xodimlari bemorlarni shifokor nazorati ostida davolaydilar.

Shifokor har bir bemor uchun alohida muayyan antibiotik preparatlarni buyuradi. Ayrim ginekologik kasalliklar, ayniqsa, spetsifik yallig'lanishlar maxsus davolash kursi (sxema) bo'yicha olib boriladi. O'rta tibbiyot xodimlari yuqorida qayd etilgan sxemalar bilan tanish bo'lishlari lozim.

Ayollar jinsiy a'zolarining yallig'lanish kasalliklariga davo qilishda fizioterapevtik usullar ko'p qo'llaniladi.

Organizmga biron fizioterapevtik usul bilan ta'sir etganda shuni nazarda tutish kerakki, har qanday boshqa tashqi ta'sir kabi fizioterapevtik ta'sir ham reflektor

reaksiyalarga sabab bo'ladi. Fizioterapevtik muolajalarning shifobaxsh ta'sir ko'rsatishida ana shu reaksiyalar katta rol o'ynaydi. Davolash muassasalarida ko'rsatiladigan terapevtik ta'sirlarda shartsiz ta'sirot (ya'ni biron fizioterapevtik muolaja) bilan birga, har xil tashqi omillar ham ta'sir etishini esdan chiqarish yaramaydi.

Diatermik tok (yuqori chastotali tok) bir necha elektrodli maxsus apparatlar yordamida hosil qilinadi va mahalliy diatermiya shaklida qo'llaniladi.

Ginekologiyada elektrodni qorin bilan belga (qorin-orqaga joylashtirish), qorin bilan qinga qo'yish (qorin-qin-orqaga joylashtirish) keng qo'llaniladi.

Diatermiya, ayniqsa, gonokokk kabi issiqqa o'z bakteriyalarga bakteritsid ta'sir etadi, to'qimalardagi modda almashinuvini oshiradi, qon va limfa aylanishini kuchaytiradi, og'riq sezgisini kamaytiradi va hokazo.

Yorug'lik bilan davolash. Ginekologik kasalliklarga davolash qilish maqsadida yorug'lik yoki gelioterapiya (oftob bilan davolash) shaklida yoki sun'iy yorug'lik manbalari yordamida qo'llaniladi.

Quyosh vannalari. Organizmga oftobning ko'rsatadigan ta'siri quyosh yorug'ligi spektrining tarkibiga va yoritilish muddatiga bog'liq. Quyoshning nechog'liq balandda turishiga va atmosfera holatiga (namlik, bulut va shunga o'xshashlarga) qarab hatto bir joydagi quyosh spektri ham farq qiladi. Shunday ekan, kunning turli soatlarida va turli fasllarda quyosh bir xilda ta'sir etmaydi.

Davolash maqsadida sun'iy yorug'lik manbalaridan: infraqizil nur sochuvchi asboblari, Minin reflektori, solluks lampasi; ultra-binafsha nur sochuvchi asboblari, kvartslampasidan foydalaniladi.

Suv bilan davolash yoki gidroterapiya fizik davolash usuli bo'lib, bunda turli temperaturadagi suvdan davolash maqsadida foydalaniladi.

Gidroterapiyaning ta'siri temperatura (issiq yoki sovuq)ning organizmga ta'sir etishi bilan chambarchas bog'liq.

Kasalxona muassasalarida turli vannalar ko'p qo'llaniladi. Ular qimmatli gidroterapevtik muolaja hisoblanadi.

Suv bilan davolash yoki gidroterapiya fizik davolash usuli bo'lib, bunda turli temperaturadagi suvdan davolash maqsadida foydalaniladi.

Gidroterapiyaning ta'siri temperatura (issiq yoki sovuq)ning organizmga ta'sir etishi bilan chambarchas bog'liq.

Kasalxona muassasalarida turli vannalar ko'p qo'llaniladi. Ular qimmatli

gidroterapevtik muolaja hisoblanadi.

Massaj (uqalash) qimmatli terapevtik usul bo'lib, turli kasalliklarda muvaffaqiyat bilan qoilanadi.

Massaj qon aylanishini yaxshilaydi, binobarin, to'qimalarning qon bilan yaxshiroq ta'minlanishiga yordam beradi, modda almashinuvi mahsulotlarining tezroq chiqib ketishiga imkoniyat tug'diradi, muskullar sistemasiga ham ta'sir ko'rsatadi. Muskullar atrofiyalanganda massaj, ayniqsa, yaxshi yordam beradi.

Ginekologik bemorlarda chanoq tubi va qorin devori muskullarining funksional kamchiligi (bo'shashganligi, yaxshi qisqarmasligi)da massaj tavsiya etiladi. Bunday hollarda massaj bilan birga, odatda, gimnastika mashqlari ham buyuriladi. Uzoq vaqt o'rinda yotaverib, quvvatdan ketgan va kasallikdan tuzalayotgan bemorlarga massaj tavsiya etiladi. Bunday bemorlarning umumiy massaj kursidan keyin kayfiyati, uyquasi, ishtahasi yaxshilanadi.

Ginekologiya amaliyotida, asosan, yomon sifatli o'smalarga davo qilish uchun radiy va radioaktiv izotoplar - radioaktiv kobalt ($Co\ 60$) va radioaktiv oltin ($Au\ 198$) dan foydalaniladi.

Radiy alfa-, beta- va gamma-nurlarini sochadi.

Alfa-nurlar geliy atomlarining musbat zaryadli yadrolari bo'lib, to'qimalarga picha kiradi va qattiq moddalarning eng yupqa qatlamlarida bemalol ushlanib qolishi mumkin.

Hozirgi zamon ginekologiyasida davolashning jarrohlik usullari keng qo'llaniladi.

Operatsiya qilish uchun tegishli sharoit yaratishda o'rta tibbiyot xodimlari faol qatnashadi.

Operatsiya xonasini, asboblarni tayyorlashga rahbarlik qilish, operatsiya xonasini steril choyshablar, salfetkalar, kiyim-kechak, bog'lov materiallari bilan, narkoz hamda boshqa turdagi og'riqsizlantirish uchun zarur narsalar bilan ta'minlash operatsiya hamshirasining burchidir.

Operatsiya qilinadigan bemorlar oldindan tayyorlanishi lozim. Avval bemorning operatsiyadan qo'rqishini bartaraf qilish, operatsiyaning yomon natija bilan tugashi haqidagi fikrlarini va boshqa noto'g'ri tasavvurlarini yengish uchun ularning psixikasiga ta'sir etish, dalda berish kerak. Operatsiyaning eson-omon o'tishiga, operatsiya og'riqsiz bo'lishiga, operatsiyadan keyingi davr ham og'riqsiz va bexatar o'tishi uchun operatsiyadan keyin tegishli choralar ko'rilishiga bemorni ishontirish uchun hamma chorani ko'rish zarur. Shuni nazarda tutib, bo'limda shunga o'xshash operatsiyalardan

sogʻayayotgan bemorlar haqida soʻzlab berish kerak.

Bundan tashqari, har bir ginekolog operatsiyadan oldin bemorni maxsus tayyorlashi kerak. Avvalo, badanning umumiy tozaligiga ahamiyat berish zarur, buning uchun operatsiyadan bir kun oldin bemor vannaga tushib, butun badanini sovunlab yuvadi, vannadan keyin toza kiyim-kechak kiygiziladi. Badanni teng baravar spirt qoʻshilgan suv bilan artib tozalash ham mumkin. Ayol infeksiyon kasallikdan keyin ozib ketgan, kamqon yoki bequvvat boʻlsa, operatsiyagacha uning umumiy ahvolini yaxshilashga alohida eʼtibor berish (yotqizib qoʻyish, oqsil va vitaminlarga boy ovqatlar bilan yaxshi boqish, qon quyish) kerak. Rejali operatsiyadan ilgari bemorni terapevtga koʻrsatish zarur.

REFERENCES

1. Allayorov Y.N. “Reproduktiv salomatlik va kontraseptiv texnologiya”, «Istiqbol», T., 2005.
2. Allayorov Y.N. “Akusherlik” “Oʻzbekiston milliy ensiklopediyasi” Davlat ilmiy nashriyoti, T., 2011.
3. Allayorov Y.N., Yusupova D.Oʻ., Asqarova V.Q. “Akusherlikda amaliy koʻnikma va muolajalar”, Samarqand, 2007.
4. Allayorov Ya.N., Tosheva D.G., Yusupova D.Oʻ. “Onalikda hamshiralik parvarishi”, “Vorisi” nashriyoti, T., 2012.
5. Vozilbekova M.A., Zaynitdinova X.S. “Akusherlik va ginekologiyada hamshiralik ishi”, “Oʻqituvchi” NMIU, T., 2004.
6. Qodirova A.A., Ashurova V.E., Kattaxoʻjayeva M.X., Abdullayeva D.A. “Akusherlikdagi jarrohlik amaliyoti”, Abu Ali ibn Sino nomidagi nashriyot, T., 1999.
7. Qodirova A.A., Kattaxoʻjayeva M.X. “Akusherlik amaliyoti”, Abu Ali ibn Sino nomidagi nashriyot, T., 2001.